

Fevdalna tovarišija in moderna prestopniška združba: dialektika in razvoj skupine

Dean, E. Frease*

I. Fevdalizem in soodgovornost

V fevdalni Evropi so obstajale številne skupine, katerih člani so bili ali krvni sorodniki ali pa ljudje, ki jih je vezala prisega. Ti ljudje so bili med seboj povezani z eno najtesnejših vezi, kar jih je bilo v tistem času. Kot pravi Bloch:¹

...najbolj so služili tistemu junaku, kateremu so se vsi bojevniki pridružili ali z novim fevdalnim razmerjem vazalstva-podložništva ali s starimi vezmi-sorodstva, dve enako obvezujoči vezi, ki sta bili običajno enakovredni, ker sta bili, kot kaže, bolj pomembni kot vse druge vezi.

Človekova duhovna, moralna in pogosto tudi vojaška moč se je merila s številom sorodstva. Sorodstvo je namreč posameznika podpiralo na številnih življenjskih področjih. Na fevdalnem sodišču so bili sorodniki človeku še posebej v pomoč. To še zlasti tam, kjer je veljala tradicija oprostitev obtoženca na podlagi prisega več oseb. V Nemčiji je lahko sorodstvo razbremenilo obtožene sorodnike s prisego, ki je potrjevala njihovo vero v nedolžnost obtoženega.

V zgodnji fevdalni dobi sta bila zaradi določenih pravnih namenov posameznik in skupina tako rekoč neločljiva. V položaju, ko je bilo zaželeno, da se nedolžnost dokaže z bojem, se je lahko to zahtevalo ali od sprtih strank, od podložnika, ki se je boril v imenu svojega gospodarja, ali pa od kateregakoli človeka, če je bil njegov sorodnik zapleten v ta spor. Po neki pripovedi iz Epa o Rolandu je bilo po porazu svojega vodja 30 njegovih sorodnikov obešenih skupaj v Zakletem gozdu. Sicer pa so jamčili za svojega junaka.

S prisego so se namreč obvezali, da bodo skupaj s svojo vodjo soodgovorni za izid procesa, ki se je odločil z bitko. Če se sklicujemo na pesniško svobodo Epa o Rolandu, je bistvo jasno. Deljene obveznosti in odgovornosti, privilegiji in tudi slabe plati so bili v zgodnji fevdalni dobi pglavitnega pomena.

Frederic M. Trasher² je v svojem herkulskem podvigu opisovanja več kot 1300 združb v Chicagu opredelil združbo na ta način:

* Department of Sociology, The University of Lethbridge, Alberta, Canada.

¹ Marc Bloch, *Feudal Society*, Chicago: The University of Chicago Press, 1966, s. 124.

² Frederic M. Trasher, *The Gang*, abridged edition, second impression, Chicago: University of Chicago Press, 1966, s. 46.

Združba je sprva spontano oblikovana skupina, ki se zaradi konfliktov tesno poveže. Označujejo jo naslednje vrste vedenja: neposredna srečanja, medsebojno pretepanje, gibanje v prostoru kot celota, konflikt in načrtovanje. Rezultat tega kolektivnega vedenja je razvoj tradicije, nereflektirana notranja struktura, duh celote, solidarnost, morala, skupinska zavest ter pripadnost svojemu krajev-nemu območju.

To da misliti, da je lahko za združbe značilen duh celote idr., kar po drugi strani vodi k določeni vrsti bratstva ali medsebojne skrbi. Pri razvijanju tega bratstva postanejo pomembni obredi in ceremonijali in Trasher poroča o nekaterih zelo izdelanih ritualih, povezanih z vstopom v združbo. Vendar pa se večina teh skupin na splošno ne more pohvaliti s premišljeno zasnovanimi obredi, če jih primerjamo s tistimi v fevdalizmu.

Kot kaže, sodobne skupine bolj povezuje vsebina kot oblika. Solidarnost izira iz zavesti, da deli mlad človek svoje vedenje in stališča z drugimi člani. Le-ti razumejo in sprejemajo pričakovanja skupine glede svojega vedenja. Svojim dejanjem dajajo simboličen pomen, tako da je, na primer, načrtovanje bitke med združbami veliko bolj slovesen dogodek kot preprost razvoj poulične strategije. To kar povezuje združbe in to kar je združevalo tovarišije je bila v bistvu vsebina, to je skupina, in šele v manjši meri oblika.

Potem, ko smo vse to utemeljili, lahko šele orišemo glavne podobnosti med tovarišijo in združbo. Najprej je pomemben sam sprejem.³ Namen ceremoniala sprejemanja je bil, kot kaže, dati vsem prisotnim jasno vedeti, da organizacija sedaj zahteva novincevo vdanost skupini ter pričakuje od njega prav določeno vedenje. Ob tej priložnosti se je lahko ustvarilo tudi magično in istočasno posvečeno vzdušje, katerega namen je bil narediti globok vtis na kandidata in ga izročiti skupini.

Drugič, prvobiten namen ritualnih srečanj je verjetno ponovno potrditi norme in vrednote, ki bi zbledele, če jih ne bi stalno negovali. Stališča bi se hitro spreminjala, če jih ne bi na teh neposrednih sestankih utrjevali.

In končno je tu še simbolika: zastava, totem, uniforma, usnjen suknjič, znak ali simbol. V to-

³ E. J. Hobsbawm, *Primitive Rebels*, New York: Norton and Company, 1959, s. 151—152.

varišiji je ravno to povezovalo obliko in vsebino; v združbi pa je to tisto, s čemer se izražajo dosežki želje in namere.

Kot kaže, so ljudje popolnoma odločeni, da na en ali drug način praznujejo vsak začetek. Najbolj podrobna in obsežna od teh ceremonij ob sprejemu je bila kot kaže francoska verzija tovarišije, ki je temeljila na spretnostih in rokodelstvu. Kot piše Hobsbawn:⁴

Kandidat je najprej opravil »preizkus dela«... verjetno zato, da je pokazal svoje znanje rokodelstva. Dejanska ceremonija se je začela sicer že bolj zgodaj zvečer, vendar pa se je morala izvršiti opolnoči. Pred tem časom so peljali kandidata trikrat v kamrico za sprejemanje, zaradi različnih formalnih opravil in ga trikrat pripeljali tudi ven. V tej sobi je bil obkrožen s sobrati in soočen s tremi uradniki. Vpeljal ga je poseben uradnik s tremi udarci palice ob tla. Soba je bila okrašena z belim baldahinom, v njej pa je bil oltar, na katerem je stal križ in šest sveč... Na oltarju je ležal meč, njegova konica je bila prevezana z rdečim trakom, simbolom kandidatove krvi, ki naj bi jo bil pripravljen žrtvovati, prej kot izdati skrivnost svoje bratovščine.

Bralcu bomo prihranili opis nadaljnjih podrobnosti obreda za katerega se zdi, da je neskončen. Očigledno so evropske in britanske vlade zgodnjega 19. stoletja menile, da imajo te sprejemne in skrivnostne prisege ceremonije subverzivne učinke čeprav so bile dejansko pretežno usmerjene v preprečevanje kraje skrivnosti s strani tistih rivalskih tovarišij s katerimi so bile v nenehnem sporu.

Ritualni rednih sestankov so se zvesto ohranili zlasti med tovarišijami v Franciji. Člani teh skupin so morali biti korektno oblečeni v svoje plašče, zapete s tretjim gumbom na levi strani, ter neokrašeni. Na teh sestankih so plačali svoje pristojbine in razpravljali o najpomembnejših vprašanjih. Ti obredi so verjetno služili vzdrževanju enotnosti, praktični rituali gesla, stiska roke, znaka ali potovalnega gesla pa so bili neposredno povezani z varnostjo. Ker so tovariši potovali kot popotniki iz kraja v kraj, je bilo potrebno ustvariti tak sistem prepoznavanja, ki bi zaščitil krajevne brate pred lažnimi zahtevami vsiljivcev po gostoljubnosti.

⁴ Hobsbawn, *Ibid.*, s. 126—27.

Morda je še bolj kot socialni svet politike in ekonomije zanimiv svet uličnega vogala, obarvan z osebnostmi ljudi, ki tu bivajo. Za ritualna srečanja med člani združbe so značilne poteze: lahka družljivost, nasilje, razigranost ali brezbriznost. Kako se razvija vzdušje na teh sestankih je odvisno skoraj popolnoma od vzdrževanja in ustroja medsebojnih odnosov. Kajti večinoma se tesna prijateljstva razvijejo iz sorodstva, delovnih ali pa stanovanjskih razmerij. V primeru združbe je še dodatna mreža ljudi, na katerih vzajemno podpora, usluge in zaščito človek lahko računa.

Liebow⁵ to razlaga takole:

Eden najbolj osupljivih vidikov teh odnosov je uporaba sorodstva kot modela za prijateljsko razmerje. Večina moških in žensk s ceste ni medsebojno povezana in le redki imajo sorodnike v neposredni okolici. Vendar pa čisto ustvarijo sorodniške vezi, da si z njimi razložijo, utemeljijo ali celo potrdijo prijateljska razmerja. Najbolj običajna oblika pseudosorodstvenih razmerij med dvema človekoma je znana kot bratovščina, »iti nekemu za brata«, kar enostavno pomeni, da dva človeka skleneta, da se bosta predstavljala zunanjemu svetu kot brata in da bosta tudi ravnala eden z drugim kot brata.

Ko pa so enkrat skupine oblikovane na podlagi sorodstva, pseudo-sorodstva ali prijateljstva, se lahko začne skupinska dejavnost.

II. Tradicionalno krvno maščevanje

Krvno maščevanje je dobilo prizvok svetega dejanja, prežetega z obvezami, prisegami in z najbolj svetimi dolžnostmi. Ta dejanja maščevanja so zajemala celotne klane in ne le oškodovane posameznike. Tako je postal dobresedno vsak član tistega klana, ki je nekoga užalil iz drugega klana lahko predmet maščevalnih protukrepov in ne le oseba, ki je zagrešila izvirno škodo. Krvno maščevanje so takratna sodišča priznavala kot nekaj zakonitega. Za zgled vzemimo primer o katerem piše Bloch:⁶

⁵ Elliot Liebow, *Talley's Corner*, Toronto: Little Brown and Company, 1967, p. 166—167.

⁶ Bloch, *Ibid.*, s. 126—127.

L. 1260 je viteza Louis Defeux-a ranil nek Thomas'Ouzouer, zato je oškodovanec sprožil na sodišču postopek zoper svojega napadalca. Obtoženi ni zanikal tega dejstva, vendar je razložil, da ga je pred časom napadel oškodovančev nečak. Kakšno kaznivo dejanje je torej sploh zagrešil? Ali ni v skladu s kraljevimi predpisi čakal 40 dni preden se je maščeval... čas, ki je zadostoval, da se opozori krvno sorodstvo na nevarnost? Strinjam se, je odgovoril oškodovani vitez, toda to kar je storil moj nečak, se mene ne tiče. Ta argument mu ni nič pomagal, kajti dejanje posameznika je zadevalo vse njegove sorodnike. Taka je bila torej odločitev sodnikov pobožnega in miroljubnega Ludvika Svetega.

Čast je bila Črnogorcu⁷ pomembna in mu je pomagala ohraniti institucije krvnega maščevanja. Navkljub dejstvu, da so črnogorski kralji morda javno govorili zoper to obliko maščevanja ter kljub temu, da jo je cerkev morda uradno obsojala, pa je vedenje klanov vendarle spodbujalo maščevanje. Tako se je na primer pričakovalo od Črnogorca, da bo v obrambo svoje lastne ali družinske časti ubijal. Razen ob takih prilikah pa je bil in tudi ostaja uboj v Črni gori še vedno redek dogodek. Spore pod kraljevo oblastjo niso reševali pravniki, temveč jih je poravnala vsaka stran na ta način, da je razložila svoj primer in pripeljala svoje priče pred okrožnega sodnika.

Krvno maščevanje je lahko izviralo iz številnih različnih situacij. Za primer lahko navedemo dva primera:^{8, 9}

V različnih delih dežele so mi pripovedovali, da so čarovnice v starih časih kaznovali s kamenjanjem do smrti in da se je to dejansko tudi dogajalo. Tako kot v drugih deželah so preiskovali čarovnice tako, da so jih vrgli v vodo, da bi videli, če se bodo potopile ali plavale. Medaković, ki je pisal l. 1860 pripoveduje o primeru, ko je bila ženska obsojena na utopitev. Njen sorodnik jo je prišel reševati. V bitki so bili ubiti 4 ljudje in začelo se je krvno maščevanje.

⁷ Črna gora — Jugoslavija.

⁸ M. Edith Durham, »Of Magic, Witches and Vampires in the Balkans«, *Man*, December 1923, No. 12, s. 190.

⁹ M. Edith Durham, »Some Montenegrin Manners and Customs«, *Man*, February 1923, Nos. 10—11, s. 86.

ali

Batrić Perović iz črnogorskega klana Kuče je prisegel bratstvo z muslimanom Osmanom Čorovićem, ki ga je izdal in ubil. Njegov star oče Pero je bil obupan, toda brat Radule in njegovi ljudje so se krvno maščevali. Ubili so 30 ljudi in na koncu zaklali še Osmana. Ker je bilo maščevanje sedaj izpolnjeno, so se vrnili domov in stari oče je vzkliknil: »Tako plemenito ste maščevali mojega Batrića, da je tako, kot če bi mi ga vrnili nazaj.«

Pri opisovanju načinov zaključevanja spora ali poravnave dveh sprtih klanov, Durham piše l. 1908, da:¹⁰

... če je kakorkoli prišlo do krvnega maščevanja med bratstvi iz istega plemena, je plemenski poglavar hitro posegel vmes, da bi preprečil izgubo bojujočih se mož iz istega plemena; nekaj jih je bilo navadno ubitih ali ranjenih. Obe bratstvi sta zaprisegli, da bosta vzdrževali mir, običajno vsaj do naslednjega pomembnega svetega dne. Prisego so obnovili še drugič in tudi tretjič, če se stranki še nista pobotali. Ko je prišlo do tretje prisega, se je določil dan za sojenje in poravnavo primera. Plemensko pravo se je imenovalo Sodišče dobrih ljudi. Dobri ljudje so bili poglavarji bratstev ter vseh gospodinjev, poglavar celotnega klana ter duhovnik, skratka vseh skupaj jih je bilo 24. Poklical jih je tožnik. Sestajali so se vselej ob nedeljah zjutraj, zunaj cerkve. Vsi člani v sporu udeleženi bratstev so običajno bili prisotni. Dobri ljudje so bili dobro izurjeni v vsem tridicionalnem pravu. Zaslišali so priče in ocenili škodo. »Glava«, to je mrtev mož in bil ocenjen na 120 dukatov, kar je bilo okoli 60 funtov. »Kri«, to je rana je veljala večino časa 10 dukatov. Mrtev človek je bil torej ovrednoten kot 12 resnih ran. Na ta način je bil račun uravnotežen, ena »glava« na eni strani je odtehtala drugo na drugi strani. Rane so ocenili glede na njihovo težo in izdelali račun. Dobri ljudje so napisali in pečatili svojo sodbo v obliki kot je ta: Mi, spodaj podpisani poglavarji X smo po preučevanju tega in tega primera enoglasno sklenili... in odrejamo, itd. S tem na naših du-

¹⁰ M. Edith Durham, »Head Hunting in the Balkans«, *Man*, February 1923, Nos. 10—11, s. 19—20.

* Bratstvo je bila skupina, ki je vključevala bratrance do tretjega kolena.

šah, mislimo, da je to najboljši način, da znova vzpostavimo mir v skladu z navadami naše dežele in najbolj častno, in kdor misli drugače ni naš brat.

Sodba ni v takih primerih navajala le globe, ki jo je treba plačevati, temveč tudi vse postopke, ki jih je treba opraviti za zagotovitev sprave.

Drug način na katerega so lahko zaključili krvno maščevanje je bil navezovanje botrovskih razmerij, pri čemer je imelo več otrok krivega bratstva za botre člane drugega sprtega bratstva. Često otroke niso krstili preden je bilo to potrebno. Na ta način se je vzpostavilo krvno sorodstvo in stranki sta se spoprijateljili namesto da bi si bili hudi in krvavi sovražnici.

V večini pomembnih zadev v fevdalni družbi so bili veliko bolj učinkoviti skupinski stiki kot individualni. Kakršnokoli dejavnost posameznika, je čutilo celo sorodstvo.

Izven sorodstva se je vazalstvo kazalo v vrsti obveznosti, ki so jih imeli ljudje eden do drugega. Za vazala visokega položaja je bilo običajno, da je imel tudi on vazale, ki so bili z njim povezani z medsebojno prisego in obveznostmi. Na vazalstvo in na vezi odvisnosti, ki jih je ustvarilo lahko gledamo kot na nekakšen nadomestek sorodstva. Na krvne sorodnike se je gledalo drugače kot na vazale, toda kljub temu je vazalstvo dejansko imelo nekakšen kvazi-družinski značaj. Tako sorodniki kot vazal je opravljal številne enake funkcije.

III. Sodobna bitka med združbami

Na splošno so podobnosti med fevdalnim krvnim maščevanjem in sodobnimi bitkami med združbami prav presenetljive. Človek si zlahka predstavlja dogodek iz fevdalne Evrope 16. stoletja, o katerem poroča William Whyte:¹¹

»Nekoč sta si prijatelja iz naše skupine skušala pridobiti dekleti na Main Streetu. Fanta teh dveh deklet sta spodila naša prijatelja nazaj na Norton Street. Potem smo se združili in spodili dekletova fanta nazaj, od koder sta prišla. Tam sta se obrnila in šla vzdolž Garden Street, Swift Street in Main Street, da bi šla za nami... Navadno se je začelo na tak način.«

¹¹ William Whyte, *Street Corner Society*, Chicago: University of Chicago Press, 1965, s. 5.

V tradicionalni družbi, ki temelji na podeželskem prebivalstvu, bivajočem v vaseh in brez formaliziranih zakonikov, je oseba, ki ubije nekoga iz drugega klana, deležna zaščite svojega lastnega klana, kajti vsaka oseba je vzajemno odgovorna za drugo osebo. Sankcij ni mogoče izreči, tudi če rodbinski spor obstaja. Če se klan zaradi ureditve spora zateče k maščevanju, potem ni bistveno, da je ubijalec tisti, ki mora zaradi maščevanja umreti. Vsak klan, ki je udeležen, deluje namreč po načelu skupinske odgovornosti.

IV. Tovarišija, združba in razvoj prestopništva

Prehod s skupinske k individualni krivdi ni nikjer tako jasen kot na področju izvrševanja kazni. Kot utemeljuje Charles Reasons:¹²

Tradicionalna politika in praksa izvrševanja kazni temeljita na medicinskem modelu odklonskosti, kar gre pripisovati zmotni analogiji z zdravniško prakso. Tako naj bi storilca — tako kot pacienta — diagnosticirali, mu napovedali prognozo, mu predpisali zdravilo, ga zdravili in pozdravili njegove »bolezni«... Poglavitni problem takšnega modela pa je, da temelji na dvojnosti bolno-zdravo in se pri tem osredotoča na posameznika kot na vzrok in posledico svoje bolezni (kriminalnosti). Osnovni pravni koncept prištevnosti temelji na individualni odgovornosti za svoja dejanja in ta pravni koncept krivde se je krepko ustalil pri tretmanskih modelih kaznovanja.

Vidimo torej, kako tradicionalna politika izvrševanja kazni odseva zlasti psihološki pogled na storilca, ki je popolnoma skladen s pravnim sistemom. Po drugi strani pa, kot opozarja Reasons, sociološko izobraženi kriminologi:¹³

»že dolgo časa kažejo na okolico, strukture različnih priložnosti, diskriminacijo, nezaposlenost in revščino kot osnovne vzroke kriminalitete.«

¹² Charles E. Reasons, »The Politicizing of Crime, the Criminal and the Criminologists«, *The Journal of Criminal Law and Criminology*, Vol. 64, No. 4, 1974, s. 476.

¹³ Reasons, *Ibid*, s. 476.

V mnogih situacijah sodobna prestopniška združba deluje funkcionalno enakovredno stari tovarišiji, v kateri prevladuje deljena odgovornost. To se morda najbolj vidi, kadar preučujemo odnose znotraj združbe. Dobesedno vsi člani združbe so krivi v očeh članov nasprotnih skupine.

Če je na primer med dvema združbama »bojno stanje«, ki je nastalo zaradi namerno povzročene škode člana A iz ene skupine, potem bo nasprotna skupina menila, da lahko postane vsak član žrtev povračilnih ukrepov. Ni nujno, da je to član A. Ravno tako pa se lahko vsak član združbe sklicuje na svojo združbo glede podpore, čustvenih vezi in statusa. Obveznosti in deljena odgovornost so del zahtev, ki jih nalaga skupinsko članstvo.

V mnogih skupinah prestopnikov je poglobljena skupna poteza raznolikost. Raznolikost v stilu, značaju, v ritualih, v mitu, govoru, oblačenju in hoji in seveda raznolikost v stališčih in vedenju. Ravno to so tiste razlike, katerim se skupina mladoletnikov težko odreče. Nujne pa so za samo kvaliteto skupine in morda celo za njeno preživetje.

Popolnoma jasno se zdi, da skupina mladoletnikov ne more biti stalno vpletena v kršenje ali obhajanje zakonov. Niti poklicni zločinci ne bi imeli tega za razumno obliko vedenja — »nori« čisto enostavno nimajo prostora v stabilni organizaciji.

V tem primeru oba sveta, to je bojni svet in mirovni svet povezuje vzajemna odvisnost. Obstoj združbe je ogrožen če nista prisotna oba sveta. Vsak od njiju morda nujno pogojuje drugega.

Ravno ta raznolikost stališč je tista, ki omogoča notranji konflikt. Nasprotni stranki sta zaprti v isto luknjo. Le malo možnosti je, da se izogneta konfliktu. Ne glede na izid, se nobena stran ne umakne iz bojnega polja nepoškodovana. Ob tem soočijo svoja stališča, ravno tako pa bodo na ta način spoznali značaj vsake strani ter vplivali nanj na mnoge načine.

Morda so ravno te vrste notranjih konfliktov tiste, ki povzročajo komaj opazne in drobne premike v vedenju skupine. Težko si namreč predstavljamo, da bi prišlo do kakršnekoli pomembne spremembe brez konflikta.

Ta dinamika vsakdanjega skupinskega konflikta vključuje tudi odnose predpostavljene podrejenosti med nasprotnima skupinama. Vča-

sih kaže, da lahko dosežeta skupini ravnotežje, toda po vsej verjetnosti to stanje hitro preide zopet v stanje prevlade. To razmerje je lahko »nestabilno« v tem, da so dogodki, ki jih doživljajo člani, podvrženi spreminjanju in spremembi prevladujočih skupinskih tem.

Če ena prevladujoča skupinska tema zamenja drugo, lahko rečemo, da se je zgodila sprememba v tipih. Če skupina, ki favorizira bolj vedenje skladno z zakonom, nadomesti skupino bolj predanih prestopnikov, lahko rečemo, da je združba doživela kakovostno spremembo. Seveda je lahko to začasno razmerje prav kmalu porušeno, tako da se stopnja prestopništva poveča. Ta sprememba v vrsti lahko izvira iz premika v notranjem ravnotežju sil. Kadar se taka sprememba v tipu zgodi na hitro, v zadnjem trenutku, lahko domnevamo, da se je zgodila pred tem cela vrsta kvantitativnih sprememb. Tako skupina mladeničev, ki bi jo lahko najbolje označili kot igralno skupino iz prvih časov svojega druženja preraste s postopnim večanjem in zaradi vedno pogostejšega prestopniškega vedenja v združbo, ki prevzame čustveni stil in tudi zahteve po vlogi združbe. Pred kakovostno spremembo vrste se je torej najprej količinsko povečalo število dejanj.

Ko se je enkrat ta preobrat iz gralne skupine k prestopniški skupini izvršil, potem postane prej prevladujoče splošno mnenje podrejeno in prej podrejeno mnenje postane prevladujoče. Postane več kot vprašanje enostavnega premika sil, prej bi rekli, da se ustvarijo popolnoma nova razmerja. Novi notranji konflikti se razvijajo, prav tako pa nov boj za vodstvo in oblast.

Toda ali je notranja iskra tista, ki povzroča motivacijsko silo razvoja? Ali morda ne bi mogle take zunanje sile kot so policija, zakonodajni odbori ter drugi organi sistema družbenega nadzorstva tudi igrati določeno vlogo?

Skupine mladeničev so tako kot vsaka druga družbena skupina medseboj povezane, ravno tako pa povezane z drugimi, ki niso člani skupine. Vsako od teh srečanj lahko vpliva na celotno skupino na številne načine. Zunanji razlogi igrajo vlogo pri spremembah, ki se dogajajo. Vendar pa igrajo zunanje sile drugačno vlogo kot notranji skupinski mehanizmi. Zlasti je značaj razvoja združbe notranje določen, medtem ko zunanji vzroki pogojujejo spremembo, kar pomeni, da le-ti dobijo veljavo zaradi notranjih razlogov.

Znotraj razne vrste nasprotij med šolo in prijatelji ali med prijatelji in starši dopuščajo širši družbeni skupnosti, da se vtika v življenje mladostnikov. Zaradi pogojev, ki so notranje prisotni v mladinski kulturi, ima zunanje okolje možnosti vplivanja na prestopništvo.

V glavnem, kadar preučujemo premike iz prestopništva k neprestopništvu ali iz vedenja, katerega prevladujoča poteza je nedelinkventnost k vedenju, ki ga lahko označimo kot prestopniško, si lahko te premike razlagamo s stališča notranjih interesov združbe. Poleg tega lahko nek poseben konflikt na katerem je temeljilo poprejšnje vedenje določi, kakšna nova lastnost se bo pojavila. Kaže, da zunanji nagibi povzročajo v glavnem le majhne količinske premike. To pomeni, da prostorski in časovni začetek šteje ravno tako kot število sprememb.

Na primer, zorenje in razvoj združbe, njen življenjski cikel, je lahko v zaostanku, je lahko pospešen ali pa se lahko popolnoma zasuka spričo cele vrste popolnoma zunanjih dejavnikov, kot so npr. prizadevanja policije, socialnega dela, šole in staršev; toda pot in končni videz lahko določijo notranji konflikti v sami združbi.

Na ta celotni proces razrešitve konflikta lahko gledamo kot na nadomestitev ene kvalitete z drugo ali stare kvalitete z novo. Staro prevladujočo lastnost nadomesti nova in ravno nasprotna kvaliteta. Ravno v takem kontekstu ima vsaka stranka jasno in ločeno podobo.

Tako kot ima na socialnem bojišču vsaka stran svoj položaj, tako lahko postane konflikt past, značilna za ta določen konflikt, ki je rezultat posebne mešanice nasprotnih skupin. Da bi določili kako se bo posamezen konflikt razrešil, mora človek natančno poznati vsako posamezno situacijo. Ne glede na to katera skupina prevladuje, je treba doseči v njihovem boju določeno točko, pri čemer ima količinsko povečanje za posledico kvalitativno spremembo in vse skupaj postane več kot seštevek njenih delov. Na tej točki lahko šele rečemo, da se je začela pojavljati v samem žarišču nova oblika in da je nova kvaliteta postala očitna. Kakšne poteze se razvijajo pa je večinoma odvisno od zunanjih pritiskov.

Razvoj nove kvalitete se bo predvidoma zgodil v sorazmerno kratkem časovnem razdobju. To je zaradi tega, ker majhne količinske spremembe s časom povzročijo novo prisotnost. Ko se to enkrat zgodi, pride do novih oblik vedenja,

razvijejo se nove družbene vloge, pride do novih označb starih vlog in predvsem lahko vidimo nove učinke. Pred kvalitativno spremembo je ostalo veliko temeljnih izhodišč nezapaženih.

»Nenaden« pojav političnega prestopnika, na primer, je bil v resnici dolgotrajen proces. Načini reševanja konfliktov, ki so ustvarili političnega prestopnika so lahko drugačni od načinov reševanja konfliktov, ki ustvarijo vlomilce. Razumevanje enih in drugih zahteva nadrobno poznavanje poprejšnjih konfliktov prisotnih v njihovih osebnih doživljajih. Nekoč je nepolitičen zapornik prevzel zavest političnega človeka; ko je enkrat narejen kvalitativni preskok, je lahko proces nadaljnega razvoja tudi počasen. Ni nujno, da se ta proces nadaljuje po politični poti, lahko je tudi zaustavljen ali celo popolnoma obrnjen. O primeru preobrata ali zaustavljenega razvoja lahko govorimo kot o terciarni fazi ne-zorenja v tem smislu, da je bila začetna faza ali da se je kvantitativni premik zgodil tako, kot se je sekundarna ali kvalitativna faza; kakorkoli že, novi kvaliteti ni uspelo dozoreti. V primeru politično motiviranega storilca bodo vrste konfliktov, ki jih bo imel z ustaljeno avtoriteto v glavnem čisto druge narave kot bo položaj s katerim se bo soočil nepolitični storilec.

Predvsem zaradi grožnje, ki jo za zakoniti red predstavljajo nekateri politični storilci je antagonizem, s katerim se le-ti srečujejo, morda bolj intenziven kot tisti, s katerim se srečuje tradicionalni storilec zoper premoženje ali zoper življenje in telo. Zatorej se konflikti med skupinami ali znotraj ene skupine lahko razlikujejo. Konflikti med revolucionarno skupino in predstavniki oblasti se razlikujejo od konfliktov znotraj revolucionarne skupine.

Poleg tega se posamezniki v določenih razmerah lahko vedenjsko spremenijo. To lahko pomeni v okviru mladoletniškega prestopništva, da se bo večina prestopnikov morebiti spremenila v nedelinkventne odrasle osebe ali celo v nedelinkventne mladoletnike. Lahko naletimo tudi na obraten postopek, toda to je manj pogosto. Znotraj združbe se lahko nasprotja stopijo in se spremenijo v svojo zrealno podobo. Če se to ne bi zgodilo, bi si težko razložili prilagoditev k prevladujočemu vedenju, ki ga prevzame večina prej delinkventnih mladoletnikov.

Morda je lahko koristno če gledamo na klike znotraj združbe kot na različne točke na kontinuumu spremembe; ta je na enem koncu za-

znamovana s članom klike, ki je stalno v konfliktu z združbo. V klici stalno prihaja do sprememb v stališčih in vedenju. Vendar pa so med začetno fazo te spremembe težko opazne in tako dajejo videz stabilnosti. Obe stanji sta lahko istočasno prisotni s stanjem kvantitativne spremembe, ki privablja in vleče še tistih nekaj zadnjih malih sprememb v stališčih preko črte v področje drugačne vrste. Privlačnost zadnjega preloma lahko zadostuje, da prenese nekoga čez nekaj preostalih premikov v hitrem zaporedju. Tako je torej celoten čas, ki je potreben za pot lahko kvantitativno različno razporejen po kontinuumu, s tem, da je najprej relativno daljši toda proti koncu vedno krajši.

Če se ena skupina spremeni v svoje nasprotje, to pomeni, da je na neki določeni točki vsaka

skupina identična z drugo. Vendar pa ni v tem procesu nič avtomatskega. Če so pogoji neugodni, ne bo prišlo do nobenih sprememb.

Zaključek

V članku sem skušal pokazati na nekatere od pogojev, ki so povezani z idejo o deljeni odgovornosti v zgodovinsko-sociološkem okolju. In končno, skušal sem predstaviti poglede na grupno delinkventno vedenje in nekatere njegove razvojne kvalitete. Taka orientacija priznava spremenljivo naravo skupinskega življenja in pojasnjuje porajalne sile razvoja, ki izvira iz konflikta.

Prevedla:
Ivanka Sket

UDC 316.351:04/14*+343.915

Feudal Companionage and the Modern delinquent Gang: Dialectics and Group Development

Frease dr. Dean E., Associate Professor, Department of Sociology, The University of Lethbridge, Alberta-Canada

This paper focuses on the qualitative similarities between a feudal form of friendship and military alliance called companionage and the modern delinquent group.

Feudal law developed in a nest of human relationships which looked upon all members of companionage as equally culpable for the behavior of a single member. Co-liability and feudalism rose

together in elective affinity but blood feud played an important role in the daily expression of co-liability. In violent groups the modern equivalents are gang warfare, reputation and turf.

Finally, the basic notions of dialectical analysis are applied to violent gangs in an attempt to explain their process of development.